

Feminisme en theologie (1980)

Sieth Delhaas

N.C.V.B. - Hengelo, 20 mei 1980.

Inleiding

Ik ben ervan overtuigd dat zowel u in de zaal, als ik hier tegenover u, deze avond met een zekere spanning tegemoet hebben gezien.

Voor mij, omdat ik nooit weet hóé mijn verhaal over feminisme en theologie zal overkomen, omdat ik u niet ken. Van uw kant denk ik, dat er toch een zeker wantrouwen, naast de belangstelling, voor dit onderwerp bestaat.

Het wordt voor ons beiden een verkenning. Daarmee is al duidelijk aangegeven dat 'feminisme' een omstreden begrip is. Het roept zelfs weerstanden op.

Vertekend beeld

Wat is feminisme? Het is jammer, dat de meeste mensen er een vertekend beeld van hebben. En dat is niet zo verwonderlijk. Wat men erover léést ervan ziet op de televisie, erover hóórt op de radio, is meestal dat wat eruit springt. Wat nieuwswaarde heeft. Of men dan een juist beeld krijgt? Ik weet zeker van niet.

Daarom wil ik u vooraf zeggen: feminisme heeft niets te maken met overal tégen zijn, keiharde vrouwen, koste wat koste een baan willen hebben, lesbisch zijn, de man beconcurreren en desnoods opzij drukken, de kerk uitlopen.

Misschien heeft u zelf nog wat vooroordelen, etc. waarmee u het lijstje aan kunt vullen.

Wat is feminisme dan wel?

Ik denk dat het goed is eerst een onderscheid te maken tussen twee begrippen, die vaak door elkaar gebruikt worden en zeer verwarrend werken. Dat is het begrip emancipatie en feminisme.

Emancipatie wil zeggen: een eerste stap op weg naar bevrijding van vrouwen, want het betekent immers: de ontvoogding van machten die bewegingsvrijheid inperken en die je beletten in vrijheid uit te groeien tot een mens zoals jij persoonlijk kan worden. Met al je eigenschappen je gaven je wezen.

Tot emancipatie behoort dus dat meisjes voor hun toekomst zelf plannen kunnen maken dat ze alle beroepen kunnen uitoefenen en dat er gelijke mogelijkheden zijn voor vrouwen en mannen. Kortom: dat je in je keuze niet wordt beperkt op grond van je sexe. En nu het begrip feminisme.

**FEMINISME?
TISDAT?**

Feminisme

Het is eigenlijk geen begrip maar een levenshouding. Houdt u dat woord vast en vergeet u het nooit weer, als u iets wilt begrijpen van feminisme. Het is dus een levenshouding. En die houding veronderstelt dat vrouwen die zo leven, zich kritisch opstellen in het dagelijks bestaan.

Zich steeds weer afvragen: moet ik wel en wil ik wel als geëmancipeerde vrouw (merkt u wel, dat een feministe altijd geëmancipeerd is, zich zo voelt) wil ik me dus wel inschakelen in de bestaande levenspatronen zoals mij die vanuit de samenleving tegemoetkomen?’

Wil ik wel de gangbare waarden en normen accepteren, die me worden opgelegd, of die dan toch maar de voorwaarden zijn om mee te mogen doen of mee te tellen in dit bestaan. Moet ik een overheersing van de technologie accepteren ten koste van de mens en de natuur?

Moet ik wel meedoen aan concurrentie en onderlinge strijd om in allerlei dingen het beste te zijn, het mooiste te hebben en tenslotte: moet ik genoeg nemen met een kerk die opgebouwd is uit diverse machtsslagen, die mannelijk is in opbouw en die meestal zeer autoritair overkomt?

Feminisme is dus een kritiek op de heersende patronen in de samenleving, in de cultuur, in de godsdienst in de wetenschapsbeoefening en dus ook in de theologie.

Feminisme is dus een keus maken. Echt kiezen. Het is een vorm van leven die past bij jezelf. En gaat u nu eens bij u zelf na ... Hoe vaak heeft u écht gekozen in uw leven? Wanneer hebt u het gevoel gehad, dit is nu écht mijn beslissing?

Of is het meestal zo geweest dat er al voor u gekozen was, voordat u zelf er nog maar aan toe was. Dat je ontdekt, dat je eigenlijk wórdt geleefd. Er worden ons in het leven allerlei mogelijkheden geboden.

Maar komen we er nog wel toe naar de mogelijkheid te zoeken die bij onszelf past?

Of kunnen we alleen maar een keus maken uit wat ons aangeboden wordt: hoe je woont, op welke manier je leeft, wat gebruikelijk is.

Vult u zelf maar in.

Hoe vaak voelen we ons overdonderd, machteloos tegenover dingen die we diep in ons hart eigenlijk niet willen. En als je tot die ontdekking komt, dat je door alle ingewikkelde levensomstandigheden in een bepaalde richting wordt geduwd die je eigenlijk niet op wilt, dan wordt je levenshouding anders. Ga je kritisch de dingen beoordelen en weet je plotseling dat je anders wilt en daarvoor iets wilt gaan doen.

En als eerste ga je op zoek naar lotgenoten. Vrouwen, die hetzelfde hebben ervaren. Je raakt aan de praat en zonder meer in een stroomversnelling.

En daar zit nu het gevaar het bedreigende, dat buitenstaanders zo wantrouwig en agressief doet reageren. Want er gebeurt iets met die vrouw. Ze verandert voor haar omgeving. Ze is niet meer als vroeger.

Ze is een persoonlijkheid geworden. Het is iemand waarmee je rekening moet houden. Ze laat zich niet meer leven.

Kerk blijft er niet buiten

Feminisme heeft vanzelfsprekend ook met de kerk te maken. Het is iets wat je er ónmogelijk buiten kunt houden.

Als je als vrouw met beide benen op de grond en dus midden in het leven staat en je bovendien gelovig bent, dan kan dat feminisme jou net zo goed overkomen, je te pakken krijgen. Je gaat met diezelfde kritische ogen waarmee je de wereld bent gaan bekijken, de kerk bekijken. Wat gebeurt daar eigenlijk? Leeft alles wat met jouw kerk te maken heeft in harmonie met dat wat jij als je geloof ervaart? Hoe het je in je diepste wezen beroert in je omgang met God?

Of voel je: zoals het in de kerk wordt gezegd, uitgedragen in het hele kerkelijk bezig zijn, is toch niet van mij, ik voel me er niet bij thuis?

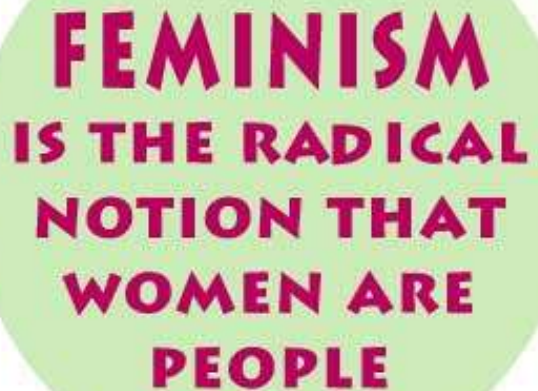
Zo is het heel veel vrouwen vergaan. Het is al een jaar of tien geleden begonnen.

Onder leiding van een aantal vrouwelijke theologen is er beweging van vrouwen op gang gekomen die probeert de bijbel te lezen op een manier die past bij hun vrouwelijke gevoelens. En dan doe je boeiende ontdekkingen.

Ontdekkingen waardoor je een geloof gaat ontwikkelen dat je werkelijk ervaart als een persoonlijk geloof. Het heeft niets meer te maken met kerkelijke dogma's, geloofsrichtingen die vastgelegd zijn in knellende regels.

Wat is nu feministische theologie?

Mevrouw Catharina Halkes, theologe en lid van de werkgroep Feminisme en Theologie, die in Nijmegen aan de Theologische Hogeschool een studieopdracht heeft gekregen over dit onderwerp, heeft het zo omschreven: 'het is een theologie die ontstaan is vanuit de bevrijdingsbeweging van vrouwen onder woorden gebracht door verschillende vrouwelijke theologen. Zij ontdekten, dat de theologie waarin zij gevormd waren hen steeds meer vervreemde van hun diepste persoonlijke ervaring en geloofsbeleving. Ze willen zoeken naar een vollediger uitgroei van vrouwen maar ook mannen in relatie tot elkaar en tot God vanuit hun eigen wezen. Er blijken onontdekte, vergeten en verwaarloosde elementen van de bijbelse boodschap en traditie te zijn, die weer stem moeten krijgen. En daar willen vrouwen vanuit hun eigen vrouw-zijn mee aan de gang.

**FEMINISM
IS THE RADICAL
NOTION THAT
WOMEN ARE
PEOPLE**